

Kubart, Tomáš

"A ted' jste všechno zkazili!" : CampQ

Theatralia. 2019, vol. 22, iss. 2, pp. 267-269

ISSN 1803-845X (print); ISSN 2336-4548 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/TY2019-2-17>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/141902>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Access Date: 13. 06. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

„A teď jste všechno zkazili!“

CampQ

Tomáš Kubart

Divadlo LETÍ, Tygr v tísní a Jihočeské divadlo Č. Budějovice – C. Cedó, J. Yago, D. Košťák a M. Nováková: *CAMPQ*. Režie M. Schlegelová, I. K. Kubák, P. Hašek a T. Loužný. Premiéra 6. června 2019 na ostrově Štvanice (psáno z reprízy 8. června).

Divadlo Letí, Tygr v tísní a Jihočeské divadlo České Budějovice uspořádali společný imerzivní projekt *CampQ*, k jehož uvedení došlo několikrát na pražské Štvanici a na náplavce v Českých Budějovicích. Prezentovala se jím také česká profesionální scéna na *PQ 2019* (zatímco studentskou sekci zastupoval projekt sdružení Intelekrurálně *Praha není Česko*). Divadlo Letí do projektu zapojilo ještě katalánské divadelníky Claudií Cedó a Joana Yaga, dramaturga španělské divadelní společnosti La Calórica. V projektu se autoři pokusili zpřítomnit nekonkrétní uprchlický tábor, v němž jsou v karanténě separovány čtyři mimozemské kmeny, jejichž největší touhou je možnost integrace do české (světové) společnosti a civilizace. Za tímto účelem navštěvují výuku, učí se dějinám, jazyku a každý návštěvník může absolvovat školení s nimi.

Červnový sobotní podvečer se pomalu dotýká prahu večera; na Štvanici začíná během červnové reprízy performance ještě před kontrolou vstupenek: areál je oplocen neprůhlednými dvoumetrovými mobilními plotovými panely, aktéři mohou zůstat v určených rolích, neboť představují ochranu také ve fabuli mimozemského uprchlického tábora. Za prvním plotovým panelem jsme se ocitli v prostoru, vymezeném asi pro 30 návštěvníků, v němž bylo

třeba vzdát se donesených kapalin, postup známý z koncertů pod širým nebem. Návštěvníci obdrželi po třech žetonech, které si měli hlídat, protože budou využity během nadcházející šestihodinové hry.

Ve frontě na pivo jsem nahlas přemýšlel o využití žetonů k zaplacení piva: „To bych nedělal“, odušil návštěvník přede mnou. „Prosím?“ „Já vám víc neřeknu, ale žetony si rozhodně chraňte.“ Zprvu jsem měl dojem, že alespoň dvacet diváků přísluší k technickému personálu divadla nebo k známým aktérů a inscenátorů. První část večera se odehrávala v konvenčním uspořádání jeviště a hlediště. Na jevišti defilovaly postupně zástupci všech kmenů: Attas, Zeyris a Fénické ženy. Poslední, Ježci, zůstávají v tuto chvíli nevidění. Každý z kmenů se prezentuje způsobem, jež je jeho kmeni jednorozměrně vlastní a je pro jednání jeho představitelů specifický. *Fénické* ženy (jejichž označení svádí spíše k podobně znějícímu a neméně výstižnému adjektivu *férické*) potřebují k životu umění, to ale musí pálit. Proto navazují lehce invazivní interakci s diváky prostřednictvím „Namaluj mi...“, podávajíc jim přitom tužku a papír. Opatrně deklamují s melancholickými výrazy a lyrickou těžkopádností. *Attas* působí jako roztěkaní mravenci, jsou synchronizovaní, ale zrychlená mluva vyšších

tónů ve mně zanechala dojem nepříjemné spastičnosti. *Zeyris* jsou zemité bytosti, poťrené kaolinem, kterým se také žíví.

Koncept noční hry, v níž diváci poznávají chod i intimitu uprchlického tábora pro intergalaktické návštěvníky a mohou (alespoň zpočátku mají ten pocit) participovat na ději, je formát, jenž se v českém prostředí příliš často nevyskytuje; alespoň ne coby součást běžné divadelní produkce oficiálních divadelních scén. Štvanice je zároveň ideálním prostorem, v němž může Tygr v tísní pracovat již ověřenými postupy (působí ve vile šestou sezónu). Inscenační tým tak měl zkušenost s prostorovým pojetím imerzivní inscenace, jak ostatně prohlásil kurátor české sekce a jeden z inscenátorů: „... projekt takového rozsahu zde ještě nebyl“ (KUBÁK 2019).

Od počátku mne mátl dramaturgický koncept projektu. Během jednání jsem pochopil, že nešlo pouze o spolupráci tří výše uvedených subjektů, ale k vidění byli také herci *Geislers Hofcomodianten*, a teprve z rozhovoru Iva Kristiána Kubáka pro i-divadlo jsem se dozvěděl, že Cedó a Jaga se podíleli na scénáři v rámci platformy *Fabulamundi*, jehož součástí je právě *Letí*. Jenže scénář vznikal paralelně ve Španělsku a v České republice, pracovali na něm čtyři autoři: Cedó, Jaga, David Košťák a Marie Nováková. Tím sice vznikly čtyři naprosto rozdílné mytologie a poetiky každého z kmenů, ale také poněkud disparátní a nesourodý dramatický tvar. A protichůdné tendence v dramaturgii byly zřetelné také ve využití žetonů. Jakkoliv byli diváci vyzýváni samotnými aktéry, aby podarovali žetony několik vyvolených mimozemšťanů, protože ti je budou moci využít k integraci mimo tábor, nakonec se situace obrátila proti divákům. Když chtěli Attas provést revoluci, zastřelil zřejmě někdo ze *Zeyris* královnu,

vznikl chaos a ukázalo se, že původně přátelští mimozemšťané se začínají obracet proti divákům. „Vy jste to zavinili! Neměli jste jim dávat ty žetony!“, pořvával náhle jeden z aktérů v roli lágrového lékaře, podporován aktéry-hlídači. Dramaturgickou chybou tak byl návštěvník nejprve přesvědčen o potřebě aktivní participace, zúčastnil se aktivně hry, ale později mu byla tato účast vyčtena. Inscenátoři nás přesvědčili, abychom s nimi hráli, jenže potom z nás udělali naivní a sobecké hlupáky, kteří soudí jiné humanoidní bytosti pouze proto, aby inscenátoři dosáhli katarze. Ta však přijít nemohla. Jako by vás někdo vyzval na pískovišti ke hře a poté, co si několik hodin bezelstně hrajete, by vám hračky sebral se slovy: „A teď jste všechno zkazili!“ Na pravidla divadelní hry přistoupili diváci především proto, že bez jejich aktivní účasti by se v areálu po šest hodin nic nedělo: disparátní akce happeningového typu se odehrávaly na různých místech areálu a pouze ti šťastnější byli přítomni významnějším dějovým posunům, nebo byli, jako například kolega Kauppinen, do děje zapojeni jako pomocníci táborové stráže.

Prostor zůstal v podstatě minimálně využitý, pokud měl pozornost diváků zaujmout na šest hodin (repríza 8./9. června byla ukončena dříve), ačkoliv zahrnoval více než 1500 metrů čtverečních a jeho příprava musela být velmi náročná. Jednotlivé enviromenty odrážely charakter svých obyvatel, jen málokdy však rozvíjely narativ; divák tak neměl, až na výjimky, příliš důvodů v nich trávit čas (výjimku zcela jistě tvoří mobilní kontejner s technickým vybavením, v němž *Zeyris* pozorovali na monitorech dění v táboře, nebo stan, v němž probíhala výuka).

Ivo Kristián Kubák se s dramaturgyní Marií Novákovou věnuje imerzivnímu divadlu dlouhodobě, společně například

roku 2015 vydali publikaci *Imerzivní divadlo a média* (Pražská scéna). Publikace referuje jednak o divadelní adaptaci Meyrinkova *Golema* Ivo K. Kubákem a Marií Novákovou v „domě č.p. 858 na Štvanici“, a jednak o následné remediaci akce a jejím přenesení do filmového formátu formou oživení polyekranu. Vzdor snahám o historiografické či teoretické texty (Petr Kučera) nejde o odborné zhodnocení projektu, spíše o zprávu o jeho vzniku a vývoji. *Imerzivní divadlo* je vlastně pouze jedním z mediálních kanálů, kterým se šíří myšlenka „imerzivního“ divadla; pouhých 78 stran je psáno česky, přičemž 15 stran tvoří scénář. Již tím se *CampQ* od předchozích projektů imerzivního divadla, na nichž Tygr v tísni participoval liší: první verze scénáře měla 250 stran, neobsahovala však podrobně rozepsané výstupy všech aktérů, kteří jsou aktivní sedm hodin.

Inscenační postupy imerzivního divadla se od konvenčnějších forem liší: Tygr v tísni si toho byl vědom: práce s prostorem nutně balancovala mezi tím, aby se do něj vešli všichni diváci, a zároveň aby na prostoru bylo poskytnuto dostatek podnětů. Zásadnější se však zdá otázka dramaturgie. „Poetiky“ jednotlivých kmenů nefungovaly

v rámci fikčního světa dramaticky: Attas nestáli vůči Zeyris antagonisticky, konflikt byl vlastně vystaven pouze na faktu, že vedle sebe kmeny žijí. Tím zůstalo také skryto, proč Fénické ženy připomínají metaforu umělecké složky lidské psyché a Attas odindividualizovanou a komunitní rovinu naší existence. Jednotlivé kmeny komunikují pouze konfliktem, bohužel nikoliv dramatickým.

Bibliografie

- KAUPPINEN, Otto. 2019. *CAMPQ*. Chci uvěřit... Chci uvěřit... *Divadelní noviny* [online]. [cit. 2019-08-02]. Dostupné online <https://www.divadelni-noviny.cz/campq-chci-uverit>.
- KUBÁK, Ivo K. 2019. *CampQ*. *Radio1* [online]. [cit. 2019-08-02]. Dostupné online <https://www.radio1.cz/clanek/rozhovory/9380-campq>.
- KUBÁK, Ivo K. a Veronika BOUŠOVÁ. 2019. Celonoční představení v divácké dramaturgii oživí výstavu. *i-divadlo* [online]. [cit. 2019-08-02]. Dostupné online: <https://www.i-divadlo.cz/rozhovory/ivo-kristian-kubak-celonocni-predstaveni-v-divacke-dramaturgii-ozivi-vystavu>.

Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.